

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 134/24

Λουξεμβούργο, 10 Σεπτεμβρίου 2024

Απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-29/22 P | KS και KD κατά Συμβουλίου κ.λπ. και C-44/22 P | Επιτροπή κατά KS κ.λπ.

Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ): το Δικαστήριο διευκρινίζει την έκταση της αρμοδιότητας των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να κρίνει τη νομιμότητα πράξεων ή παραλείψεων που δεν συνδέονται άμεσα με πολιτικές ή στρατηγικές επιλογές σχετικές με την ΚΕΠΠΑ και να ερμηνεύει τις πράξεις αυτές

Οι KS και KD, στενοί συγγενείς προσώπων που εξαφανίστηκαν ή σκοτώθηκαν στο Κόσοβο το 1999, άσκησαν αγωγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η υπόθεση αφορά τη μη στρατιωτική αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Κοσσυφοπέδιο (Eulex), η οποία αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή λόγω πρόδηλης αναρμοδιότητάς του να εκδικάσει την υπόθεση. Κατ' αναίρεση, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης είναι πράγματι αρμόδια να κρίνουν τη νομιμότητα πράξεων ή παραλείψεων σχετικών με την ΚΕΠΠΑ, οι οποίες δεν συνδέονται άμεσα με πολιτικές ή στρατηγικές επιλογές, και να ερμηνεύουν τις πράξεις αυτές. Τούτο ισχύει, μεταξύ άλλων, για τις αποφάσεις που λαμβάνει η Eulex Κοσσυφοπέδιο ως προς την επιλογή του προσωπικού ή ως προς την εφαρμογή μέτρων ελέγχου ή τη θέσπιση μέσων έννομης προστασίας.

Το 2008, η Ευρωπαϊκή Ένωση συγκρότησε μη στρατιωτική αποστολή με την ονομασία Eulex Κοσσυφοπέδιο, για την επιβολή του κράτους δικαίου, η οποία ήταν επιφορτισμένη, μεταξύ άλλων, με τη διενέργεια ερευνών για εγκλήματα καθώς και για εξαφανίσεις ή θανάτους προσώπων στο Κόσοβο το 1999, κατά τις ένοπλες συγκρούσεις στη χώρα αυτή. Το 2009, η Ένωση συγκρότησε επιτροπή ελέγχου του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με αρμοδιότητα την εξέταση καταγγελιών για προσβολές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Eulex Κοσσυφοπέδιο κατά την άσκηση της εντολής της.

Κατόπιν καταγγελιών των KS και KD, η επιτροπή ελέγχου διαπίστωσε, τον Νοέμβριο του 2015 και τον Οκτώβριο του 2016, προσβολή πλειόνων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τον Μάρτιο του 2017, η επιτροπή αυτή περάτωσε τις σχετικές υποθέσεις, έχοντας διαπιστώσει ότι ο αρχηγός της Eulex Κοσσυφοπέδιο εφάρμοσε μόνον εν μέρει τις συστάσεις που του είχε απευθύνει. Η KS άσκησε αγωγή λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης κατά του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, παραβάσεις διαφόρων διατάξεων της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ). Τον Δεκέμβριο του 2017, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ήταν προδήλως αναρμόδιο να εκδικάσει την αγωγή αυτή ¹.

Στη συνέχεια, οι KS και KD άσκησαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου νέα αγωγή κατά του Συμβουλίου, της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Ζητούσαν αποκατάσταση της ζημίας που διατείνονταν ότι υπέστησαν λόγω διαφόρων πράξεων και παραλείψεων σχετικών, ιδίως, με τις έρευνες που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της αποστολής Eulex Κοσσυφοπέδιο. Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2021, οι KS και KD

υπέβαλαν αίτηση διεξαγωγής αποδείξεων, ζητώντας την προσκόμιση του πλήρους κειμένου του σχεδίου επιχειρήσεων της Eulex Κοσσυφοπέδιο. Τον Νοέμβριο του 2021, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή αυτή με το ίδιο σκεπτικό ².

Αποφαινόμενο κατ' αναίρεση, το Δικαστήριο αναιρεί σήμερα εν μέρει την εν λόγω διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου και αναπέμπει κατά τα λοιπά την υπόθεση σε αυτό.

Υπενθυμίζει ότι η ένταξη της ΚΕΠΠΑ στο συνταγματικό πλαίσιο της Ένωσης συνεπάγεται την εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών της έννομης τάξης της Ένωσης και ως προς την εν λόγω πολιτική. Σε αυτές τις θεμελιώδεις αρχές συγκαταλέγεται ο σεβασμός του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αξίες οι οποίες επιτάσσουν να υπόκεινται οι αρχές της Ένωσης σε δικαστικό έλεγχο.

Βεβαίως, ούτε το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, όπως αυτό κατοχυρώνεται στα άρθρα των Συνθηκών και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτε η επίκληση προσβολών των θεμελιωδών δικαιωμάτων δικαιολογούν αφ' εαυτών να κρίνουν τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης ότι έχουν αρμοδιότητα να επιληφθούν ορισμένης υπόθεσης στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ. Εξάλλου, ο προβλεπόμενος από τις Συνθήκες περιορισμός της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου στον τομέα της ΚΕΠΠΑ **δεν είναι ασυμβίβαστος με το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής, όπως αυτό κατοχυρώνεται από την ΕΣΔΑ**, δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει δεχθεί συνταγματικούς περιορισμούς των αρμοδιοτήτων των δικαστηρίων ενός κράτους όσον αφορά πράξεις μη δυνάμενες να διαχωριστούν από τις διεθνείς σχέσεις του κράτους αυτού.

Ερμηνεύοντας τις Συνθήκες υπό το πρίσμα ιδίως του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και των αρχών του κράτους δικαίου, **το Δικαστήριο διαπιστώνει εντούτοις ότι είναι αρμόδιο να κρίνει τη νομιμότητα πράξεων ή παραλείψεων στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ οι οποίες δεν συνδέονται άμεσα με πολιτικές ή στρατηγικές επιλογές και να ερμηνεύει τις πράξεις αυτές.**

Εν προκειμένω, η ικανότητα της αποστολής Eulex Κοσσυφοπέδιο να απασχολεί προσωπικό συνιστά πράξη καθημερινής διαχείρισης, εντασσόμενη στο πλαίσιο της εκτέλεσης της εντολής της αποστολής. Επομένως, **οι αποφάσεις που λαμβάνει η Eulex Κοσσυφοπέδιο όσον αφορά την επιλογή του προσωπικού που απασχολεί δεν συνδέονται άμεσα με τις πολιτικές ή στρατηγικές επιλογές στις οποίες προβαίνει η εν λόγω αποστολή στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.**

Το Δικαστήριο καταλήγει στο ίδιο συμπέρασμα όσον αφορά την απουσία διατάξεων που να προβλέπουν **νομική βοήθεια στο πλαίσιο των διαδικασιών που διεξάγονται ενώπιον της επιτροπής ελέγχου**. Ομοίως, όσον αφορά την έλλειψη **εκτελεστικών εξουσιών** της επιτροπής ελέγχου ή την απουσία **ενδίκων βοηθημάτων** για τις προσβολές που διαπιστώνονται από την εν λόγω επιτροπή, το Δικαστήριο κρίνει ότι η απόφαση περί υπαγωγής ή μη των πράξεων και παραλείψεων της αποστολής αυτής σε μηχανισμό ελέγχου συνδέεται αποκλειστικώς με μια πτυχή της διοικητικής διαχείρισής της.

Εν συνεχεία, το Δικαστήριο επισημαίνει, πάντοτε στο ίδιο πνεύμα, ότι τόσο **η μη λήψη διορθωτικών μέτρων** για την αντιμετώπιση των προσβολών των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διαπιστώθηκαν από την επιτροπή ελέγχου όσο και **η μη διεξαγωγή σοβαρής νομικής εξέτασης** στην υπόθεση της ΚΔ σχετίζονται με τη μη λήψη ατομικών μέτρων και δεν συνδέονται άμεσα με πολιτικές ή στρατηγικές επιλογές στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.

Αντιθέτως, **τα μέσα που τίθενται στη διάθεση της Eulex Κοσσυφοπέδιο** και η απόφαση περί **ανακλήσεως της εκτελεστικής εντολής** της αποστολής συνδέονται άμεσα με τέτοιες πολιτικές ή στρατηγικές επιλογές, οπότε το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας εαυτό αναρμόδιο να εκδικάσει κατά το μέρος αυτό την αγωγή των ΚΣ και ΚΔ.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε κατ' αναίρεση το Δικαστήριο.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

[Το πλήρες κείμενο της αποφάσεως και, ενδεχομένως, της σύνοψής της](#) είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της.

Επικοινωνία: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355.

Ακολουθήστε μας!

1 Διάταξη της 14ης Δεκεμβρίου 2017, KS κατά Συμβουλίου κ.λπ. ([T-840/16](#)).

2 Διάταξη της 10ης Νοεμβρίου 2021, KS και KD κατά Συμβουλίου κ.λπ. ([T-771/20](#)).